

«Եղյա տայ ամենեցուն

որ ի Տանն իցեն»

Մտք. ԵՒՅ:

ԱՐՄԱՆԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑԻ ՈՅ ՓԱՐԻԶԻ ՎԻՃԱԿԻՆ

Թիկ 6

ՄԱՐՏ — 1939

MER DOUNE

BULLETIN PAROISSIAL MENSUEL
DE L'EGLISE ARMÉNIENNE
DE PARIS.

No 6 - Mars 1939

Adresse :

Le Rév. P. Tiran Nersoyan —
Eglise Arménienne

15, Rue Jean-Goujon, PARIS (8e)

Tél. : Ely. 67-03

ՏԵՍՉԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

Սիրելիներ,

Մեր սուզդի, մեր եկեղեցւոյ ասածին սպառորութեան վրայ բարդուած՝ հաղորդեցի ձեզ՝ բացասիկ թիւովը մեր թերթին: Աղջիս Վեհափառ Հայրապետէն զրկուած՝ պիւեցանք նաեւ մեր եկեղեցւոյ չառ կարեւոր մէկ Աթասին չառ կարեւոր Աթասակալէն, որ իր զիրքին եւ պաշտօնին արժէքին վրայ զրուած՝ ունէր նաեւ անձնական բարձր արժանիք, եւ այս երկու ասաւելութիւններով օժտուած՝ կը վարէր կենսական դործ մը՝ որոն վրայ էր մեր արմատախիլ ժողովութիւն պաշտելի եկեղեցին կանաչումին եւ վերածաղկման յոյսը: Յուսահասութեան խօսք մը չէ որ կ'ընենք սակայն: Մարդիկը մտհկանացու են, եւ անմնց զնրծը այսպէս ատեն մը ընդհատուելու գատապարտուած է՝ Աստուծոյ անհասանելի եւ իմաստուն կամքին համաձայն: Բայց ընդհատումը դադարում չէ: Մտեղծուած շարժում մը թափ մունի, որ տեւականութիւն կուտայ անոր: Երուսաղմի Միաբանութիւնը եւ այս որ պիտի կանգնի անոր

կը ուի՞ ժառանգելով Սուրբ Քաղաքի Առաքելական պատկանելի Աթուսին անդին աւանդութեան աստուածատուր ժառանգութիւնը, անշուշտ պիտի թոյլ չտայ որ կասում մը տեղի ունենայ սկսուած աշխատանքի ընթացքին մէջ, եւ աւելի եւս պիտի ձգտի յառաջդիմութեան: Զայդ մաղթենք ամէնք ալ, մեր մաղթանքին օդնականութեան միացնելով ուրիշ ամէն օժանդակութիւն՝ հոգեւոր, բարոյական եւ նիւթական:

Հոգելսյս Պատրիարքին ուսուցումէն ուզգութիւն առնենք մանաւանդ: Երբ կը զրուատենք զայն՝ ունկնդրենք նաեւ անոր խօսքին, որուն արձադանդը պիտք չէ նուազի իր վարապոյրին միւս կողմն անցնելին ետքն ալ: Խօսք՝ որուն ձայնը Աւետարանէն կուգար, մեր Ուղղափառ Եկեղեցւոյն դարաւոր աւանդութեանց մթնոլորտէն անցնելով, եւ թրթուացնելով Հայուն քրիստոնեայ սիրտը:

Այդ խօսքին մեզի ալ սւզգած էր, մեր այս փոք-

բեկու ամսաթերթին սկիզբի մի քանի թիւերը տեսնելէ ետք, հրձուելով հոգեւին, մեր բարի փափաք-ներուն համար: Կը գրէր մեղի, իր վախճանումէն ոչ շատ առաջ:

«Ինչ որ ալ ըստի, ու երեւյթները երբեմն ի՞նչ-պէս որ ալ կարծեցնեն, պէտք է վստահ ըլլալ թէ մեր ժողովուրդին հոգւոյն ամենին մաքուր երայրին է կրօ-ձի սէրը, Աւտարամէն բխած եւ իր Եկեղեցին սեղա-նեն մատուակուած իրեն: Ասով է որ կեանքը առեղ-ծուած մը ըլլալէ դադրած՝ հանդուրժելի իրականու-րին մը եղած է իրեն համար, զի միշտ անելի սուացած է ոյժն ու միիրարութիւնը, որոնք անիրաժեշտ էին՝ սիրով եւ բազութեամբ կյելու համար շարունակապէս վշտաից իր գայութեամբ դարաւոր եւ ծանր բեռ:

«Այս պատճառաւ, անոնք որ գիտակցութեամբ եւ աշխոյժով կը լծուին հոգեւոր ուսուցումի «աստուածա-գործ մշակութեան», իսկապէս կը ծառայեն մեր սիրելի ժողովուրդին օգտին եւ բարւոյն:

«Քարձրագոյն հայրենասիրութեամ ամենէն ազնիւ ծեւերէն մին է Ազգին կրօնական մտատիպարին համար աշխատիլը:

«Մրտագին զոհունակութեամբ կը նկատէմ այդ մա-սին հոգեւին նուիրումդ, ուստի եւ հայրական սիրոյ բանցրութեամբ կ'օրինեմ զինք եւ այս ձեռնարկդ. զայն ի սրտէ յանձնարարելով մեր պատուական եւ բարեպաշտ ժողովուրդին համակրութեան . . .»:

**

Ֆրանսայի մեր գաղութին մէջ (իսուելով գէթ մեր վիճակի մասին) «աստուածագործ մշակութեան» լա-ւագոյն միջոցներէն զլիսաւորն է հայ մանուկներու հա-մար ծաղկոցներու հաստատումը եւ հոն անոնց հայ-քրիստոնէական ուսում ջամրելու աշխատանքը: Այս աշ-խատանքը երկու կողմ ունի. կազմակերպութիւնը եւ ուսուցման առարկային կամ առարկաներուն մասին միակերպ ծրագրի մը կաղմութիւնն ու իրագործումը: Այս տեսակէտներէ հոս ու հոն այս կամ այն մարմիննե-րու կողմէ կատարուած աշխատանքները իրապէս թար-թափումներ են մութին մէջ: Մինչդեռ անհրաժեշտ է դործել լոյսի տակ:

Փակագծի մէջ ըսենք՝ թէ հայ մանուկներուն հա-յեցի գլուխութեան համար յատկացուած մեր փոքր հաս-տատութիւնները յարմարագոյն է «Ծաղկոց» անունվ յորը չէ, քանի թէ Հայոց վարժարան» կամ «գպրոց» մէծ ա-նունները տալ անոնց, քանի որ եղածը՝ փոքրիկներու հոգին մէջ իրենց բարկ առանդութիւնը ծաղեկցելու փորձ մըն է աւելի՝ քան թէ ուրիշ ուեւէ բան:

Կազմակերպութեան տեսակէտէն՝ այդ ծաղկոցնե-րը կախել ուրիշ նպատակներով կաղմուած միութիւն-ներէ կամ կուսակցութիւններէ՝ սիալ է եւ իր գժուա-րութիւններն ունի: Վասնզի ուեւէ կազմակերպութեան մը հետ անոնց անոնմին զուգորդումը՝ զանոնք կը ներկէ, անոնց «գոյն» կուսայ, եւ այս բանը կը խրտչեցնէ այդ կազմակերպութեան համակիր չեղողները, երբ կենսա-կան եւ հրամայական է ամէն բարեացակմութիւն հա-ւաքել առանց ուեւէ վատնումի ծաղկոցներու շուրջ: Լա-ւագոյն է մեթոսը՝ զոր որդեղրած է Պանեկօ-Քաշանի հայ ժողովուրդը: Հոն միմի ծաղկոցը վարելու նը-պատակաւ կազմուած է Հայ Կրթասիրաց Միութիւն մը, առանձինն, որուն կ'անդամակցի ամէն հայ որուն սրր-տին մօտիկ է մանուկներու հայեցի կրթութիւնը: Այս Միութիւնը իր անդամավճարներով եւ բացաւիկ կամ պատահական եկամուտներով կը վարէ ծաղկոոր, ուս-աշակերտները կը յաճախեն առանց ամսակնարի: Այս կերպով ծաղկոցի մէջ ջամրուած կրթութիւնը կ'րայ-ձրի, եւ անոր մէջ զաւակ չունեցող միութեան անդամ-ներն ալ մասնակցած կ'ըլլան բարի եւ ազգօգուտ գործի մը: Իր մանկան համար ամսավճար տուող ծնող մը գործօն մասնակցութիւն մը չունենար ծաղկոցին վար-չութեան մէջ: Մինչդեռ վերոյիշեալ դրութեամբ՝ ա-մէն անոնք որ անդամավճար կուսան՝ ընտրութեամբ մասնակից կ'ըլլան զործին եւ մարմինի մը, օգտակա՛ր մարմինի մը մաս կազմելու գոհունակութիւնը կ'ունե-նան: Անշուշտ էական պայման է որ ծաղկոցի մը վար-չութիւնը իրուել միութեան մը ներկայացուցիչը՝ չորա-զի կողմանակի ու եւ է դործով՝ բացի իրենէն, որ է ծաղ-կոցին բարդաւաճումն ու արդիւնաւորումը:

Կազմակերպութեան տեսակէտէն ամէնէն յանձնա-րարելի գրութիւնը այս կը թուի մեզի:

Իսկ գալով աւանդուելիք առարկաներու խնդրոյն, դժբախտաբար ոչ մէկ տեղ առողջ չէ այդ մասին մտայ-նութիւնը: Աշակերտներուն կը յեղյեղուի միշտ՝ լեզուն սորվելու պարտականութիւնը, առանց մինչեւ իսկ տայ կարենալու տղոց իրենց լեզուն սորվելու բանաւոր եւ ի-րական պատճառները: Պէտք չէ մոռնալ բնաւ՝ որ լե-զուն ինքնին նպատակ մը չէ, այլ միջոց մը լոկ, դոր-ծիք մը: Տղուն մտքին եւ հոգին մէջ պէտք է տեղա-ւորել նպատակին արժէքը, պէտքը եւ զեղյեցկութիւնը, եւ այդ նպատակին համար պէտք է դիմել ուեւէ միջոցի՝ որ հարաւոր եւ տրամադրելի է:

Առաջին բանը զոր մանուկը պէտք է գտնէ, տեսնէ եւ սիրէ՝ իր աղդին հոգին է: Հայ աղդին հոգին իր քրիս-տոնէութիւնն է, իր Եկեղեցիովը, եւ իր աղդին պատ-

ժութեամբը իրագործուած եւ արտայայտուած։ Ուստի մանուկը նախ եւ ամենէն աւելի պիտի սորվի իր աղքին կրօնքը։ յետոյ՝ անոր պատմութիւնը, ուր եկեղեցականին խառնուած պէտք է ըլլայ քաղաքականը եւ գեղարուեստականը։ Լեզուին կարգը կուզայ յետոյ՝ երբ փոքրիկը այդ արժէքներուն ծանօթանալու պէտքն զգայ։ Այլապէս ջանքն օգուտ չունի։ Հակառակ ամէնէն աւելի ուժին յեղեղուած թելադրանքներուն։ Թելադրանքն սոնել կրցող ընկալուչ հոգի մը պէտք է շինել նախ։

Ո՞վ պիտի ստանձնէ այսափսի ուղղութեան մը էականութեան եւ անհրաժեշտութեան դիտակից ուսուցչի պաշտօնը։ Հարց է անշուշտ։ Բայց նախ պէտք է սկզբունքն ընդունիլ, եւ յետոյ՝ հնարաւորութեան սահմանին մէջ ջանալ՝ տրամադրելի անձերէն յարմարադոյնները ընտրել զործին համար։

Լեզու կ'ըսենք կ'երթանք։ Բայց հարկ է լրջութեամբ նայիլ զործին վրայ՝ իրապա՛շտ մտածումով մը։

* * *

Այս բաները թելադրուեցայ գրել այս ամսուան նամակիս մէջ՝ որովհետեւ ամէնէն հարցերէն մին է այսօր մեր թրանսայի աստինին կեանքին համար, հոյ ծաղկոցներու հարցը։ Դժբախտաբար, զանազան պատճառներով, Փարիզի Եկեղեցին առ այժմ գէթ, թէ՛ ըստ մտայնութեան, թէ ըստ կաղմակերպութեան, եւ թէ ըստ պաշտօնէութեան ի վիճակի չ իմուլիր ներդործական գեր մունենալու այդ հարցին լուծման համար կատարուելիք ջանքերուն մէջ։ Բայց անոնք որոնց ձեռքք արդէն զործի վրայ է՝ լաւ կ'ըլլայ որ զործին միացնեն նաեւ աւելի խոր մտածում։ Օգտակարութեան փափաք իմ կողմէս չի պակիր, ուելէ ձեւով կարելին ընելու համար։

Եկեղեցւոյ պետերուն կորուստը՝ բնականաբար այդ Եկեղեցւոյ ժողովուրդին պահպանումը կը յիշեցնէ։ Եւ այդ պահպանման մէջ դեր ունին կատարելիք ծաղկոցները։

Հայցելով Աստուծոյ լոյսն ու օդնականութիւնը մեր Եկեղեցւոյն եւ ժողովուրդին համար՝

Մնամ օրհնութեամբ աղօթաբար
ՏիրԱն ՎՐԴ. ՆԵՐՍՈՅԵԱՆ

1 Մարտ 1939

Ճ Շ Մ Ա Ր Ի Տ Խ Ո Ս Ք Ե Ր

Երբեմն մարդիկ, որոնք կ'ըսեն թէ մաքուր խիղն մը ունին, ու նիս խողն յիշողութիւն մը միայն։

ԱՆՁՆԴԻԲ ՀՊՎԻՒԾ

ԱՆՁՆԴԻԲ ՀՊՎԻՒԾ

Այս երկու բառերուն յաձախ իրարմէ գրեթէ անրաժան զործածութիւնը չէ որ զանոնք հեշտօրէն խորացիրը կ'ընէ այս տողերուն։ Երբ Երուսալէմի մեծանուն Պատրիարքին յանկարծական կորուստին սուզը դեռ իր ամբողջ ծանրութեամբ կը մնչէ մեր վրայ, իր յիշատակին ամէն վայրկեան յառող մեր մտքին առջեւ հովիւին այդ պատկերն է մանաւանդ, որ կ'ուրուազծուի վասլոյսերով։ Ու չեմ խրաչիր, հակառակ քիչ մը ընթացիկ ձեւին, անոր առջեւ գնելու այդ մակղիրը, վասնզի կը գտնուինք այն հաղուադէպ պարապաներէն մէկուն առջեւ ուր այդ բառը կիրարկուած ըլլայ իր իմաստին ամրող լեցունութեամբ։

Իր մահապոյժին բերած անմիջական յուզումին տակ, այս տողերը սոսորազրուղը փորձած է այլուր զիներկայացնել իբրեւ աղդին սիրով յորդող մտաւուրական եւ Եկեղեցական մեծ զործիչ մը, ու քանի մը բառի մէջ խատացնելով իր երկրորդ հանդամանքը, ըսած է թէ ամ կը պաշտէր մեր Եկեղեցին։

Դարերու ընթաղքին մեր աղդային ինքնութեան իր խորունկ կնիքը զարկած, մեր հովին օտար գորաւոր ոյժերու կոխուսումէն փրկած, մեր զոյութիւնն իսկ անոր սպառնացող աղէտներէ աղատած, մեր Եկեղեցին՝ մեր տիսուր ճակատագրին բերումով՝ մինչեւ այսօր չէ զարդած այս ժողովուրդին պահպանման զործին ամուր մէկ խարիսխը լրայէ։ Թերեւս բա՛ն մը կայ անոր մէջ, քրիստոնէական հաւատագրին նման ուժով ուրիշ բան մը, որ ժամանակի շատ խորերէն կուզայ եւ կը շարունակէ մեր ցեղային զգացական պահանջները լրացնել՝ աղօթքի, երաժշտութեան, ծիսական, չինուածական ոճի եւ այլ ձեւերու տակ, մէկ խօսքով՝ մթնոլորտով մը որ ընտանի եղած ըլլայու է մեր շատ հեռաւոր նախնիքներուն։ Գերազային ուրիշ Եկեղեցիներու պէս ան չի կեսէր մարդուն հոգին, ո՛չ ալ անոր մշակը աղդին ծառայութիւնը սիալ հասկող երազատես մը կը զառնայ։

Այդ ծառայութեան իր ամբողջ կեանքը նուիրած հոդեւորական մը եղաւ ողբացեալ ծ. Թորզոմ Պատրիարք։ Խորապէս ծանօթ իր սիրոյ առարկային, այսինքն անոր արժէքին ու գերին, իր առաքելութիւնը եղաւ աշխատի՝ որ իր վաղնջական վեհութենէն ոչինչ կորսնցնէ ան, մեր Եկեղեցին, եւ շարունակէ այս ժողովուրդին մէջ թափել ապրելու եւ օր մը նորէն մեծնալու հաւատքին իրմէ ըխող ոյժը։ Ու իր բարձր իմացականութիւնը, ու տաք սիրար, որոնց կը սպասաւորէին տիրականութիւն

ՀՈԳԵԼՈՅԱ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ Ի ՀԱՆԴՍԵՍԱ . Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՎԵՇԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷԶ :

Իր դագագին շուրջ՝ Ս. Աքռոսյ Ընծայաբնին ուսանող սարկաւագները,

Իր վերջին երկտասան աշակերտներն ի սուզ :

չարժող դրիշ մը , որքան իր իմաստին հոծութեամբ
նոյնքան իր ձեւին պերճութեամբ մաղնիսացնող խօսք
մը , եւ որոնք կոռւան ունէին անբասիր կեանք մը եւ
պատկանելի կերպարանք մը , անիշատ խանդով մը դուր-
ձեցին այս ուղղութեամբ :

Դև Նրիտառարդ , Սերաստիոյ իր առաջնորդութեան
օրով , իր քարոզին հմայքը իր չեշտին ջերմութիւնը ե-
կեղեցին հոգեկան վայելքի վայր մը կ'ընէին — անկա-
խարար անր արարողութիւններէն — զունդագունդ հոն
լեցուող ժայռուողին համար : Հակառակ թուրքիոյ
Մաշմանազրութենէն հոն զոյութիւն առնող մէկ քանի
լսարաններուն ու ակումբներուն , հոյակերտ Ս. Ասո-
ւածածինը , Ս. Նշանը կամ Ս. Սարգիսը միշտ նեղ կու
դային իր խօսքին ետեւէն վաղող բազմութեան : Օ՛չ , այդ
պատուական Սերաստահայերը թերեւս քիչ մը չափէն

աւելի աղասամիտ էին , քանի որ բաւական հասուն կը
նկատուէին նոր Զելանատայի հոգային հարցին նման գա-
սախօսութիւններ լսելու : Բայց այդ գասախօսութեանց
չեղինակները իրենք ժամուն մէջ տատշին դիմերու վրայ
էին անոր ներջնշուած պատուամը իմանալու համար . եւ
այդ լսարաններուն մէջ , ուր բնկերային ու քաղաքական
հարցեր կը ծեծուէին ու կը լուծուէին , ի՞րն էր միշտ
վերջին վճիռը որ , փափկօրէն ամէն բան իր արժանի
համեմատութիւններուն վերածելէ յետոյ , կ'արձակուէր
Նզրին ու Եկեղեցին անունով :

Երեւոյթը զրեթէ նոյնն էր Եղիպառոսի մէջ ալ . իր
ներկայութեամբ՝ Եկեղեցին կը չքեղնար , կը ճոխանար
եւ իրապէս կը լրջացնէր ամէնքը , ու սարսուոր որ կու
գար իր կատարած պաշտամունքէն կամ իր քարոզէն՝
կ'անցնէր ամէնքին : Հոն ալ իր տեւական ջանքը Եղաւ

ո՞չ միայն ժողովարդին մայր զանգուածը, այլ եւ օտար բութեան մէջ անկէ անզգալաքար ուծանալու հակամէտ աւարդերն անդամ ամրապէս կապէլ Եկեղեցին եւ Աղողին։ Ու տկարացում չձանչցաւ երբեք իր եռանդը նոյն խոկ պատահական հիւանդագին վիճակներու ատեն՝ երբ իր խօսքը լսելի պիտի լնէր խորանին առջև կամ ուրիշ բամերէ։ Զեմ անդրագանար իր գոյր առաջնորդութեանց օրով իր վարչական, կրթասիրաբական ու շնարարաբական փայլուն դործունէութեան որ այս խորագրին տակ չիյշնար:

Քարոզի՛չ մը ուրեմն, ի վերջոյ, բայն թերեւս իր գործին թերի ծանօթութիւնը ունեցողները։ Աւելցնենք, այդպիսիներուն համար, ե՛ւ գրազէտ մը։ Տաղանդաւոր, բազմահմուտ դրագէտ մը՝ որ իր դիրքերով ու յօդուածներով սեւեռուցաւ մէշտ միեւնոյն նպատակին, Եկեղեցին մէծութեան ու աղդին ծառայութեան։ Պատրիարքական աթոռը, որ վերջին հանգրուանը պիտի ըլլար իր գործունէութեան, իրմէ տուաւ արդիւնքներուն ամէնէնին խանդակառողը։ Ոչ թէ միայն օծութեամց զեղուն իր անձով, իր ներչնչած պատկանանքով՝ օտարներու աչքին բարձր բոնց այդ Աթոռին հմայքր, ոչ թէ միայն իր շուրջով անոր շուրջ ստեղծեց խաղաղութեան և նուիրումի մթնուրում մը, ո՞չ թէ միայն ի՛ր խոկ օ՛խնակովր ամէնուն փոխանցուած զոհողութեան սպիով մը եւ հեռացնեաց աղդասիրութեամբ Վանքը կրծող պարտքը հալեցնելու ծանր զործին լծուեցաւ, այլ եւ սկսաւ զայն դրածնել մտաւորաբական օճախ մը, Եկեղեցական նորահաս գործիչներու տաք բոյն մը։ Ու մեր ցաւը աւելի կը խորունկայ, երբ զիտենք թէ հայ մտքին ներկայ չքաւորութեան մէջ այդ օճախէն հետոհետէ աւելի լայնաւոյ գալիք լոյսին աշնքան պէտքն ունէինք։

Աւ աւելի կը խորունկայ մեր կոկիծը, երբ խորչինք թէ հոդելոյս Պատրիարքը, իր բուն պաշտօնէն դատ, գժնդակ պարագաներու բերումով տեսակ մը հովուապիսն էր Հայ Եկեղեցին՝ կծմիածնի հրահանգով թէ իր խոկ նախաձենութեամբ։ Ու ի՞նչ անվեհեր քաջութեամբ, ի՞նչ անտեղիսալի հաստատամուութեամբ կատարեց իր այդ նուիրաբական գործը։ Իր ձայնը բարձրացուց ամէն անդամ որ պէտք եղաւ, րլայ համոզելու, բողոքելու, եւ ի հարկին սաստելու համար, երբ խնդիրը կը զառնար հայ Եկեղեցին փայլին նումացման, անոր կարգերուն անտեսման կամ անոր իրաւունքներուն խավանման շուրջ։ Առաքել Դաւրիմեցիի խօսքը, «ի վերայ կծմիածնայ ամենայն ժողովուրդին հայոց կապեալ կայ», իրեն համար անվիճելի կարգախօս մրն էր, ու իր ամբողջ կեանքը ձգտեցաւ այդ կծմիածնին, մեր մայրենի Եկեղեցին պահացման։

Անոր պաշտամունքովն էր որ, զեռ իր վերջին Աթոռին հեղինակութիւնն իսկ զզեցած, վազեց ուր սրամայուեցաւ, իր առողջութիւնը կործանելու զնով, ու անոր փառքը պալտցուց, անոր սէրը վերածաղկեցուց բաղմութիւններու մէջ որոնք հայութենէն հետզհետէ փրթելու վտանգին առջեւ էին։ Երբ կ'անդրազառնամ կաթողիկոսական նուիրակի իր երկար չքայլայութեանց, Հնդկաստանէն մինչեւ Եւրոպայի այն ամէն անկիւնները ուր Հայու կտորներ կան, մոքիս առջեւ կուգայ պատկերը Պողոս Առաքեալին, որ, զարմանալիօրէն անսպաս կորովով մը լեցուած, տարիներու իր ճամբրորութիւններով, իր թուղթերով ու իր քարոզութիւններով Յուղայի երկրէ դուրս կը հանէր Քրիստոնէութիւնը ու զայն կը տարածէր այն ատենուած քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ։ Մեծ Պատրիարքին աշխատանքին նպատակը եղաւ այսօրուան այդ աշխարհին մէջ տարտղնուած Հայութիւնը կապէլ իր ազգին։ Ու ինկաւ իր զործը չաւարտած, հերոսի մը պէս, յանկարծօրէն, լուս, անմուռնէ։ Այդպէս կ'ինան հերոսները, որպէսպի երբ իրենք անցնին վարագոյրին միւս կողմը, իրենց անհետացումէն յետոյ իր ամբողջ մէծութեամբը մէջտեղ մնացած իրենց զործը բոնի յաջորդներ յարուցանէ իրենց։

Խրիմեանի մը եւ Վարժապետեանի մը չափ, թէեւ տարրեր պայմաններու մէջ եւ տարրեր ձեւերով, իր աղպին ծասայած, իր ամբողջ կեանքը անոր նուիրած այս մեծ հովուապետը քանի՞ տարիներ վերջ արդեօք պիտի ունենայ զինքը յիշեցնող յաջորդդ մը։

Գ. ԿիրԱԿՈՍԵԱՆ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՒԻՆ ԹՈՒԻԿԱՆԸ

Այս նիւթին մասին մեր ք. Գի մէջ հրատարակած յօդուածին իբրեւ յաւելուած կը հրատարակենի նաեւ հետեւեալ գրութիւնը որ կը պարունակէ հետաքրքրական տեղեկութիւններ՝ Ս. Գրիգոր Տաքեացիի բացարութիւններէն առնուած։

Ա. Հրեայք իրենց թշրի ամսոյն 10էն սկսեալ կը տօնեն հինգ օր քաւութեան եւ եօթը օր տաղաւարահարաց տօն, որ է ընդամէնը 12 օր, ինչպէս գրուած է Ղեւացւոց 23 Դլաւի 26-33 համարներուն մէջ։ Հետեւաբար քաւութեան տօնին առաջին օրն էր որ Զաքարիա իր հոգեւոր չքանին մէջ մտած՝ երբ խունկ կը մատուցանէր, այդ պահուն հրեշտակը իրեն երեմալով աւե-

տեց թէ կինը Եղիսաբեթ պիտի յդանայ : Լատինք եւ Յոյնք սոյն յղութեան աւետիսի օրէն հաջուելով՝ Սուրբ Յովհաննէս Կարապետի յղութինը Եղիսաբեթէ՝ կը տօնեն Սեպտեմբեր 23ին, որ կը համապատասխանէր Հրէ ից Թշրի ամսոյն 10ին : Սակայն շատ բնական է որ այն օրը յղութիւն կարելի չէր տեղի ունենալ որովհետեւ Զաքարիա պիտի շարունակէր 12 օր իր հոգեւոր շրջանը առանց տաճարէն դուրս ելլալու եւ իր տունը երթալու, զոր կը վկայէ Ղուկաս Աւետարանիչ Ա. զլ. 23-24 համարներու մէջ թէ «անոր պաշտօնի օրերը 12 օր լժրն նալէն վերջ Զաքարիա իր տունը գնաց եւ այն օրերէն ետքը կինը յղացաւ» եւ ոչ թէ տաճարի մէջ ինկարկութեան առաջին օրը : Ըստ այնմ Հայոց Եկեղեցին Ս. Յովհաննու յղութիւնը կ'ընդունի Հոկտ. 6ին, որ է 12 օր վերջը : Ուստի, Հոկտ. 6ին մինչեւ Յուլիո 6՝ ինը ամիս է յորում Ս. Յովհաննէս ծնած է, եւ Յուլիո 6էն մինչեւ Յունվար 6՝ վեց ամիս վերջ ծնած է Ս. Փրկիչը, կամ այլ բացատրութեամբ Հոկտ. 6ին, որ է Յովհաննու յղութենէն, մինչեւ Ապրիլ 7 վեց ամիս, ուր հրեշտակը Ս. Կոյսին աւետեց թէ իրմէ Փրկիչ պիտի ծնանի, աւելցնելով թէ այս վեցերորդ ամիսն է որ Եղիսաբեթ յղի է, եւ Ապրիլ 7ին մինչեւ Յունվար 6՝ ինը ամիս, ուր Ս. Փրկիչը ծնաւ : Այս ամէնը կը պարախնք Ս. Գրիգոր Տաթեւացիի բացատրութիւններուն, որ ուրիշ շատ մը փաստեր ալ ցոյց տուած է ի նպաստ Յունվար 6ին :

Բ. Ճրագալուցը (որ է ճրագ վառել) կը պատկանի մի միայն Քրիստոսի Ծննդեան ի մէջ գիշերի, իսկ մկրտութիւնը ճրագալուցի պէտք չունի, որով ըստ Յունաց եթէ Ծնունդը Դեկտ. 25ին է, եւ 6 Յունվարը սոսկ Մրկրտութիւն, Դեկտ. 24ին իրենց կատարած ճրագալոյց ցով աէտու և յաւականանային, առանց տօնելու Յունվար 5ին Երկրորդ ճրագալոյց մըն ալ, փասնդի մկրտութիւնը գորեկը տեղի ունեցաւ ի Յորդանան եւ ո՛չ թէ գիշերը, մինչդեռ անոնք Յունվար 5ին գարձեալ երկրորդ անդամ ճրագալոյց տօնելով կ'ապացուցանեն թէ Ծնունդը է Յունվար 6ին :

Գ. Ս. Բարսեղ Հայրապետ Յունվար 6ին համար դրուած աղօթքին մէջ սապէս կ'ըսէ . «Այսօր արեգակն անցէջ ծագի եւ լուսաւորէ զաշխարհ, այսօր Երկրորդական Աստուածութիւնն մկրտի ի Յորդանան, սուրբ եւ պատուական, Աստուածային եւ երկնային է ծօնս, Եղիշայք սրբութեամբ տօնեսցուք եւ զմիմեանս պատուեացուք» որով յայտնի կը ցուցնէ թէ Յունվար 6ին Ծնունդ եւ Մկրտութիւն է միանգամայն, եւ թէ դիրար չնորհառքելու օրը այս է, եւ ոչ թէ Դեկտ. 25ը : Զարմանային այն է որ այս աղօթքը Յոյները ոչ թէ Դեկտ. 25ին, այլ

Յունվար 6ին կ'ընթեռնուն, ինչպէս մենք ալ յունարէնէն թարգմանուածը Յունվար 6ին կը կարդանք : Անչուշտ Ս. Բարսեղի այս աղօթքը Լատինք ալ թարգմանած պիտի ըլլան եւ անպայման Յունվար 6ին կը կարդան :

Դ. Աստուածայայտնութիւնը (Եփիֆանի), որ ըստ Լատինացւոց Օր Թագաւորաց (Ժուլ տէ Ռուա) ալ կ'ըստեւ, կը կատարուի այս վերջիններու կողմէ Յունվար 6ին, մովաց Երկրպագութեան գալն ալ տօնելով : Իսկ Աւետարանին մէջ գրուած է «Եւ ի ծնաներին Յիսուսի ահա մոդք յարեւելից եկին յերուաղէմ» եւ «ահա» ըսուիւլը կը նշանակէ այն օրը, ուրեմն «Ժուլ տէ Ռուա»ն ընդունողը պիտք է նաեւ ընդունի թէ Քրիստոսի Ծնունդը այն օրն էր : Նաեւ Լատինք Յունվար 13ին Մկրտութիւն (Պարէմ տը ն. Ս.) կը տօնեն, այսինքն մեղի հետ միեւնույն օրը Ծնունդի ութօրէք մը կը կատարեն (ինչպէս մեր Եկեղեցին ալ իրենց պէս այն օրը կ'երգէ մկրտութեան շարականը «Լուս ի յուլոյ», եւ ասիկա անկախարար իրենց Դեկտ. 25ի ութօրէքին : Ուրեմն՝ առաջին պարագայի մէջ մէր Ծնունդը, եւ Երկրորդին մէջ մեր ութօրէքը ընդունածի գերին մէջ կը գտնուին : Իւրենց կը հարցուի թէ Դեկտ. 25ի ութօրէքը 1 Յունվար է, ուր «Անուանակոչութիւն եւ Թրյահատութիւն» կը տօնեն, Յունվար 13ին գարձեալ մեր Ծնունդին ութօրէքը ինչո՞ւ կը կատարեն :

Ե. Դեկտեմբեր Ս. Գրիգոր Տաթեւացին դրած է որ բոլոր քրիստոնեայ աղզեր մէկտեղ կը դաւանին թէ Քրիստոս վեցերորդ դարուն մէջ աշխարհ եկած է, ինչպէս կ'երգուի շարականին մէջ «Խոկ նոր Աղամդ ի վեց դարուն այց արարեր կորուսելոյն» եւ օրն ալ վեցերորդ էր, եւ կ'աւելցնէ թէ քանի որ Յունվար 6ին ծնած եւ Երեսուն տարի վերջ Յունվար 6ին ալ մկրտուիլ եկած է ի Յորդանան, այս ալ խորհրդաւոր է, վասնդի մարմնով ծնունդ եւ աւազանին ծնունդ, որ է մկրտութիւն, երկուք ալ ծնունդ ըսել է :

Լեհոն ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԶԱՐԱՆԻՆ

Ահաւասիկ տապարը ծառերու արմատին քով է, ամէն ծառ որ բարի պտուղ չի տար՝ կը կարուի եւ կրակը կը նիտուի :

ՄՏԹ. Գ 10:

Մի միայն հացով չէ որ պիտի ապրի մարդ, այլ ամէն խօսքով, որ կ'ելլի Աստուծոյ բերմէն : ՄՏԹ. Գ 4:

Քու Տէր Աստուծոյդ միայն պիտի երկրպագես, եւ անոր միայն պիտի ծառայես : ՄՏԹ. Գ. 11:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԿԵԱՆՔԵՆ

ՍԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ

Նամակի մը մասին

Երուսաղէմին բարեպաշտ տիկին մը համեստ գումար մը զրկած ըլլալով Ս. Էջմիածին՝ խնդրած է որ Հանդուցեալ Սրբազն Հայրապետին համար յատուկ Հոգեհանդստեան պաշտօն կատարուի: Տեղակալ Սրբազնը պատասխանած է թէ յիշեալ տիկնոջ ինդրանքը կատարուած է, Մայր Տաճարին մէջ հանդիսաւոր հոգեհանդստեան կատարումով:

Տեղակալ Սրբազն Հայրը իր զրութեան մէջ ակ
նարկած է իջմիածնէն Երուսաղէմ զրկուած նամակի մը ,
27 Սպա . թուակիր , որուն սակայն ստացուած չըլլալր
հեռագրաւ տեղեկացուցած է այժմ Հանգուցեալ Սրբա-
զն պատրիարք Հայրը , եւ ինդրած՝ անոր պատճէնին
առաջումը :

ԱԹՈՐ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

Հարցագույշակ

Մայր Աթոռոյ Տեղակալ Սրբազնին կողմէ բարոր
թեմերուն զրկուած Հարցացուցակը (տե՛ս «Մեր Տոնիր»
թիւ 4. Երես 7) ստացուած է նաեւ Ս. Երուսաղէմի Պատ-
րիքառվթեան կողմէ : Անոր պատասխանած է ըստ պատ-
շաճին այժմ Հանգուցեալ՝ Սրբազն Պատրիքառք Հայր :

Հոգեւորականներու խնդրանիք

Ս . Երուսաղէմի Պատրիարքարանը բազմաթիւ թեմերէ ստացած է խնդրանքներ , որոնցմով փասփառ կրյայտնուի որ Երիտասարդ հոգեւորականներ դրկուին այդ թեմերու մէջ գործելու համար : Պատրիարքարանը կը պատասխանէ թէ այդ առաջարկներուն կարելի պիտի ըլլայ Աստուծով դոհացում տալ այն ատեն միայն երրորդ ձեռնադրութիւններով հնար լինի լիցնել Միարանութեան անդամներուն մէջէն թէ՛ այս աշխարհէն , եւ թէ արդէն արտասահման գործի համար Երուսաղէմէն մէկնածներուն թողած բաց տեղերը :

Ծննդեան տօննի ի Բերդեհեմ

Յունվար 18ին, զշ. օրը, Ս. Ծննդեան ձրապալոյցի առաւտուն, ժամը 9ին եօթն ինքնաշարժերու պաշտօնական երթով Ամեն. Սրբ. Պատրիարք Հայրը եւ ամբողջ Միաբանութիւնը Բեթղեհէմ զացած են՝ Ս. Ծննդեան տօնը իր պատմական բուն վայրին վրայ կատարելու համար։ Բեթղեհէմի վանքին առջեւի հրապարակին վրայ թափօր կաղմուած է, որ բարձրացած է Հայոց Վանքը, ուր Սրբ. Պատրիարքը աւետած է Փրկչին Ծր-

Նրնդեան աւետիսը : Այս թափօրին մասնակցած են քաղաքին Կառավարիչը, սատիկանապետը եւ այլ պաշտօնական անձինք, որոնք թափօրէն ետք պատուասիրուած են : Հայոց Վանքի Տեսչարանին մէջ : Նոյն օրը ժամը մէկին հանդիսաւոր մուտք կատարուած է Ս. Այրը, որուն առջեւ նախ պաշտամունք կատարուած է եւ որուն մէջ ասզա Ս. Պատարագ մատուցուած է : Բարձրաթիւնը քիչ եղած է համեմատաբար՝ երկրին խոռոչեալ վիճակին պատճառաւ :

Ա. Թարգմանչաց Դուրեան Գրական Մրցանակ

Անցեալ տարւոյ վերջերը Ս. Թարգմանչաց Դուրեհան Գրական Մրցանակի տրւչութիւնը կատարուած էր Ա. Երուսաղէմի Պատրիարքութեան Ուսումնական Խորհուրդին կողմէ, յատկացումովը մրցանակին երեք քառորդին՝ Պրոֆ. Հրաչեալ Աճաւեանին, անոր «Հայ անձնանուանց բառարան»ին համար, եւ մէկ քառորդին՝ Պր. Արշակ Սաֆրաստեանի՝ անոր «Հայոց հնագոյն Պատմութիւնն ու Լեզուն. ըստ սեպագրութիւնների, պատմաքննական մի փորձ»ին համար:

Սինէի Փետր.ի թիւին մէջ կը յայտաբարուի՝ թէ
բացուած է նոյն Մրցանակի Զորբորդ Երկամեակի Շըր-
ջանը, եւ մրցանակին մասնակցիլ փափաքողները կը
հրաւիրուին իրենց գործերն յղել Ս. Աթոռ՝ մինչեւ 1940
Ապրիլի վերջը, համաձայն այն կանոնագրութեան՝
որ ամբողջ տպուած է Սինէի այդ թիւին մէջ:

ՀԱՐԱԽԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Այցելութիւն ի Պրագիկա

Հարաւային Ամերիկայի թեմին պատուիրակ Տ. Գարեգին Մըրք, Սըրքեպիսկոպոս (Խաչատուրեան) Պրազիլիոյ քաղաքներէն Սան Փաուլոյի մէջ մնացած է մինչեւ հոկտեմբեր 1 (1938), պատարագելով, քարողելով եւ հանդէսներ սարքելով թէ քաղաքին մէջ եւ թէ ըրջականները, եւ ուրախացնելով ու ոգեւորելով ժողովուրդը։Այսպէս՝ տօնուած է «Մշակոյթի Օր»ը, «Մայրեռու Օր», «Հայրեռու Օր», «Մանուկներու Օր», և այլն, որոնց մէջ խօսած ն Սըրբազնն կարեւոր նիւթերու չուրջ եւ զմայիլի կերպով։«Մանուկներու Օրը» բոլոր փոքրիկներուն խօսած եւ անոնց հաղորդութիւն տուած է, եւ Ս. Սահակի եւ Ս. Մեսրոպի նկարագրատեր բաժնած։

Սրբազնը ապա մեկնած է Ծիփո տէ Ժանէլլո, ուր պատարագած է Անդլիկան Եկեղեցւոյ մէջ։ Եօթ փոքրիկ տղոցմէ բաղկացած խումբ մը գեղեցիկ Կերպով երդած է պատարագին երգերը, Ս. Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանի նախկին աշակերտներէն մէկուն (Պ. Սարգօ) ջանքերուն չնորհիւ։

Նյմ. օին Սան Փառւլոյ վերադարձած եւ գպրոցական չէնքի մը կառուցման համար ձեռնարկ ըրած է, իբրև լրացուցիչ մաս՝ Պր. Ռդղալլահ ձորձի շինել տուած Ա. Գէորգ Եկեղեցին։ Պէտք եղած դումարին չորրորդ մասը առաջին առթիւ հանդանակուած է։

Ուրիշ օր մայցելած է թաղի մը ութսուն տունէ բազկացած թրքախօս Հայերուն, եւ անոնց ալ խօսած է թուրքերէն զեղուով։ Նյմ. 16ին՝ Բողոքականաց Պատուելին հրաւէրով խօսած է անոնց ժողովարանին մէջ «Անձանօթին Աստուծոյ» բնաբանին չուրջ։

Դկտ. 6ին Սրբազնը թողած է Պրազիլիա եւ անցած է Պուէնոս Այրէս։ Իր մեկնումէն առաջ այցելութիւն մը տուած է Պրազիլիոյ Հանրապետութեան Նախագահին, որ սիրալիիր ընդունելութիւն մը կատարած է, հետաքրքրուած է հայոց կենցաղով, եւ իր գոհունակութիւնը յայտած է, եւ ապահովութիւն տուած՝ հայոց հանդիստ կեանքին համար։

Վիճակներու կազմութիւն

Տ. Գարեգին Սրբազն, ութամսեայ սերտումէ ետք՝ ձեռնարկած է Հարաւային Ամերիկայի թեմի կարմակերպութեան։ Արժանթինի, Պրազիլի եւ Ուրուկուայի մէջ կաղմած է առանձին Եկեղեցական Վարչական ժողովներ, Պատուիրակ-Առաջնորդի նախագահութեան եւ պատասխանատութեան տակ։ Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը կոչած է այդ երկրին «Կեդրանական Վարչական Խորհրդ»ը, որուն հետ, Պատուիրակ-Նախագահի միջոցաւ, կազ պիտի պահեն թաղային եւ շրջանային հոգաբարձութիւնները։

Այս «Խորհուրդներու» մէջ քուէրկելու իրաւունք պիտի ունենան միայն անոնք՝ որոնք Կ'արձանագրուին Եկեղեցւոյ անդամ։ Վճարելով իրենց Եկեղեցական տուրքը։

Այս գրութիւնը կաղմակերպական՝ — որ մեր գաղութներու համար լաւագոյնն է, եւ որմէ գուրք են գրժախտաբար շատ մը թեմեր, իրենց համար ծուռ աւանդութիւններ շինած ըլլալով՝ — յաջողութեամբ պասկելու եւ արդինաւորելու համար Գեր. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս յորդորական գիր մուղղած է իր ժողովուրդին, որուն մէջ կը յիշեցնէ նաև Եկեղեցւոյ անցեալ տարիներուն դիզուած պարտքը գոցելու պարտականութիւնը։

Ապաքինարան ի Քորտոպա

Տիկին Կիւլա Աղնաւորեան Քորտոպայի մէջ կառուցանել տուած ունի Ապաքինարան մը՝ հայ հիւանդներու համար։ Բարերարուհին յաճախ կ'այցելէ այս Ա-

պաքինարանը եւ անձամբ կը հետաքրքրուի հիւանդներով։ Նոյմ. 26ին այցելութեան մը ընթացքին որոշած եւ հրահանգած է կանանց համար նոր յարկաբաժին մը շինել, չէնքին համար պարտէզ մոռնենալ, հաւնոց մը հաստատել, եւ երկու շաբաթ Քորտոպա մնալով գործերու կարգադրութեան հսկելէ ետք՝ վերադարձած է իր տեղը՝ Պուէնոս Այրէս։

Մշակութային Միութիւն

1933ին կազմուած եւ Հայ Եկեղեցւոյ հովանաւորութեան տակ աշխատելու փափաք ունեցող խումբ մը երիտասարդներէ բաղկացած «Հայ Մշակութային Միութիւնը» Պուէնոս Այրէսի մէջ, նոր թափով եւ եռանդով գործի սկսած է, գործակցութեան բարի ովիճէն առաջնորդուած, եւ Սրբազնին յորդորներէն քաջալերուած։

ԲԵՐԻՒՈՅ ԹԵՄ (ՀԱԼԵՊ)

Հոգելոյս Թորգում Պատրիարքին համար Ս. Պատարագ

Հալէպի թեմին Հայոց Առաջնորդ Գեր. Տ. Արտաւազդ Արքեպիսկոպոս փար. 11ին ստանալով Հզլ. Պատրիարքին վախճանման բօթը, նոյն օր, Տօն Ս. Սահակայ Պարթեւի Հայրապետին, ժամը 9ին հազորդած է Հալէպի բոլոր քրիստոնեայ համայնքներու հոգեւոր պետերուն։ Որուն վրայ՝ ժամը 10էն մինչեւ 10·30 քաղաքին բոլոր քրիստոնեայ Եկեղեցիներուն զանդակները հնչած են սուզի զօղանչներով միահամուռ կերպով, խոր տպաւորութիւն ձգելով սգաւոր ժողովուրդին վրայ։ Քիչ ետք՝ բոլոր մետրապոլիտները ցաւակցական այցելութեան եկած են Սրբազն Առաջնորդին։

Փար. 16ին Վարդանաց տօնին օրը՝ մինչեւ աւագ Աղոյնին առջեւը լեցուած հաւատացեալներու խուռն բազմութեան ներկայութեամբ, շատ հոգեգրաւ հոգեհանգատեան պաշտօն մը կատարուած է՝ Ս. Պատարագի մատուցմար։ Ս. Պատարագին ետք՝ Սրբազնը Եկեղեցւոյ գուրը կեցած՝ ընդունած է բոլոր ժողովուրդին ցաւակցութիւնները։

(Նամակէ մը)

ՄԱՐՍԵՅԱ

Առաջնորդական Տեղապահին Հրաժարաւմը

Հզշ. Տէր Զգօն Վրդ. Տէր-Յակոբեան Հարաւային Ֆլանսայի իր Առաջնորդական Տեղապահի պաշտօնէն ձեռնթափ եղած է՝ իր հրաժարականը դրելով Ս. Էջմիածին Մայր Աթոռ՝ եւ Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքարանը, եւ իմաց տալով տեղւոյն ժողովներուն։ Մինչեւ Ս. Զատիկի պիտի մնայ ի Մարտէյլ, մինչեւ որ որոշուի իր գործունէութեան յաջորդ վայրը։

Մինչ այս՝ Հայր Սուրբը կը պաշտէ եւ կը քարոզն եկեղեցիներու մէջ, կ'այցելէ վարժարաններ, եւ փոքրիկներուն կը խօսի՝ հետաքրքրելով զանոնք եւ ուրախութեան պատճառելով անոնց հոգաբարձուներուն։ Փետր. 10ին դասախոսած է տեղւոյն Հ. Երիտ. Ընկերակցութեան հրաւելով։ Ս. Մահակի մասին, գիտելով զայն իբրև «լուսաւորիչ մտաց»։ Դասախոսութեան վերջաւորութեան՝ երգուած են երկու շարականներ, Սուրբին տօնին պատշաճներէն։ Մարտէլին դուրս՝ այցելած է Թուրլոն, Հիւս։ Վարդանանց տօնը հանդիսութեամբ եւ ողեւորութեամբ կատարած է ի Պամոն։ Յատուկ աղօթք եղած է Հանդուցեալ Կաթողիկոսին եւ Պատրիարքին հոգիներուն համար, անոնց անուններուն տօնին առթիւ։ Խակ Փառ. 26ին յատուկ պաշտօն կատարուած է Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Հով. Տ. Թորգոմ Պատրիարքի հոգւոյն համար։

(Նամակէ մը)

որ Սրբազնը բժշկական ուղղակի հսկողութեան ոլէտք ունէր, Փետր. 24ին փոխադրուեցաւ Դկտ. Պ. Քոլուեանի կարգադրութեամբ 5, Ռիւ Փիչինի, 16րդ թաղամասի քինիքը։ Հոն մնալէն ետք մինչեւ Մարտ 2, բժշկական հսկողութեան ներքեւ, փոխադրուեցաւ 11. Ռիւ Պորկէզ, Նէոյյիի ապաքինարանը։

Փետր. 22ին Եկեղեցւոյ վարչական ժողովի մէկ նիստին մէջ կազմուեցաւ «Խնամատար մարմին» մը, բաղկացեալ Արժ. Տ. Վահան Աւ. Քհնյ. է, Տօքթ. Պ. Քոլուեանի, Տիկին ձեփահիրձեանէ եւ Հոգաբարձութեան Ատենապիտ Յ. Գալուզեանէ եւ Հայկ-Լեռամ Քիպարեանի, Սրբազնին հոգ տաներու նպատակաւ կ'որուն համար յատկացուեցաւ նաեւ հարկ եղած ծախուց դուժուրը։

Սրբազնի հիւանդութեան իրեն տուած նեղութենէն դատ՝ ուրիշ անհանդապութիւն մը չունի, եւ իր առողջական վիճակը բնդհամբէս զոհացուցիչ է։

ԴՊԲՈՑԻ ՄԱՅՈՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Փառ. 3ին Փոխ-Տեսուչը, ընկերակցութեամբը Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան ատենապիտ Պր. Կ. Խուսիկեանի՝ այցելութիւն մը տուած Պահյէօ-Խաչանի հայոց ծաղկոցին, որուն ուսուցիչն է Պր. Ն. Պէշիկթաշլեան Երիտասարդ դրակէտը։

Վարդապետը մօտ մէկ ժամ տղաքներով զբաղեցաւ հարցաքննելով զանոնք եւ խօսելով անոնց, կրօնի, աղդի եւ լեզուի մասին։ Տեղեկութիւններ ստացաւ ծաղկոցի հոգացողութեան մասին, եւ ամէն կերպով գոհ մնաց տարուած աշխատութենէն։

Այս ծաղկոցը կը կառավարուի, համաձայն Վարդապետին առած տեղեկութեանց, ասանց կուսակցական խորութեան կազմուած Կրթասիրաց Միութեան մը կողմէ, որուն անդամական մասին մէջ ուղարկուած եւ բացառիկ հասոյթներով կը մատակարարուին ծաղկոցին ամէն պէտքերը։ Աշակերտաները ամսական ուեւէ վճարում չեն ըներ, եւ ամէն տղայ անխոտիր կ'րաբունուի ծաղկոցին մէջ, որ հակառակ զետնայարկ սենեակի մը մէջ պատրաստուած ըլլալուն բաւական թուով աշակերտներ ունի։ Այս դրութիւնը ըստ երեւոյթին յաւ կը գործէ, եւ Պահյէօ-Քահանի հայերը գոհ են անկէ։

ՄԵՐ ՊԱՀՈՅ ԱՌԹԻՒ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

ՄԵՐ ՎԻՃԱԿԻՆ ՆԵՐՍ

ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՇՏՐԻԱՐՔԻ ՀԱՄԱՐ
ՀՈԳԵՑԱՆԴԻՍ

Փառ. 1ին կիրակի օր Եկեղեցւոյ մէջ խուան բաղմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ հոգեհանգրատեան պաշտօն Երջանկայիշատակ Տէր Թորգոմ Պատուիարքի հոգւոյն համար։ Սուրբ Պատարագը տեղի ունեցաւ վակ վարդոյրով, որ աւելի ցայտուն կ'ընծայէր Ս. Եկեղեցւոյ մեծ սուեր։ Հանդսեանը կատարուեցաւ «Եւս առաւելիէն անմիջապէս առաջ՝ յատկապէս պատրաստուած կարդաւորութեան մը համաձայն, եւ երգուեցաւ հոգեխովով «ողջոյն»ը, որ կ'ըսուի հոգեւորականաց հանդսեան օծման առթիւ։ Փոխ-տեսուչ Հայր Սուրբը խօսեցաւ զամբանականը, զգացնելով Եկեղեցւոյ ունեցած կորուստին մեծութիւնը։

Փառ. 11ին Եկեղեցւոյ կողմէն ցաւակցական հեռագիր մալ զրկուած էր Ս. Երուսաղէմի Պատր. Տեղապէտ Գեր. Տ. Մեսրոպ Արքեպ. Նշանեանին։ Ստացուեցաւ տեղապտէ Սրբազնին չնորհակալական պատասխանը։

ՓԱՌԻԶԻ ՀՈԳԻ. ՏԵՄԶԻՆ
Տ. ՎԱՐԱՄԵԱՊՈՒՀ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕԲ ՎԻՃԱԿԻ

Սրբազն Հայրը անցեալ Դկտ. սկիւրէն ի վեր կը մնար Քուրպրովուա, Ապաքինարանի մը մէջ, ինչպէս արձանագրած էինք մէր այս թերթին մէջ։ Բայց նկատելով

Բուն Բարեկենդամնէն սկսեալ կատարուեցան եւ ոլիտի շարանակեն կատարուիլ Արեւապալի, Խաղաղականի եւ Հանդսեան ժամերգութիւններ։ Արեւապալ՝ չորեքշարթի, ուրբաթ եւ կիրակի առաւոններ։ (Աւրբաթ

օր նաեւ «Տէր Ամենակալ»): Խաղաղական ժամը ամէն երեկոյ չարթու մէջ, իսկ Հոդեհանգստեան ժամերգութիւնը՝ (այսինքն «Եկեսցէ») կիրակի գիշերները՝ ժամը 8.30ին:

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի օր երեկոյեան Խաղաղականի ժամերգութենէն ետք, ժամը 5ին, Փոխ-Տեսուչ Հայր Սուրբը, Փետր. 23ին խօսեցաւ Եկեղեցւոյ խորհուրդներուն վրայ ընդհանրապէս, եւ մկրտութեան խորհուրդին վրայ մասնաւորապէս՝ բացատրելով անոր նշանակութիւնը: Մարտ 2ին պիտի խօսի Մկրտութեան խորհուրդին ձեւին մասին, եւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ եւ ուրիշ Եկեղեցիներու միջեւ այս մասին եղած տարբերութեանց մասին: Այս հետզհետէ պիտի խօսի Ապաշխարռութեան խորհուրդին եւ Հաղորդութեան մասին:

Փետր. 26ին կիր. գիշեր ժամը 9ին խօսեցաւ Քրիստոնէական բարոյականի վրայ ընդհանրապէս, բացատրելով անոր էութիւնը, որմէ զուրկ են միւս բոլոր բարոյական զրութիւնները: Յետոյ սկսաւ բացատրել Լեռան Քարոզը, սկսելով «Երանի»ներէն: Այս կիրակօրեաւ դասախոսութիւններն ալ պիտի չարունակուին մինչեւ Ս. Զատիկի:

ԵՐԵԲ ՌԻՄԻՇ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փետր. 3ին եւ 17ին Փոխ-Տեսուչ Հայր Սուրբը Սիմէ եւնիվերսիթէուի Նուպարեան Տան մէջ բնակող Հայ ուսանող Երիտասարդներու փափառով Երկու զասախօսութիւններ ըրաւ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան մասին: Առաջինին մէջ տալով պատմութիւնը, իսկ երկրորդին մէջ՝ ներկայ վիճակին նկարադրութիւնը: Բոլոր ուսանողներն ալ, եւ զուրսէն ալ մի քանի անձեր ներկայ եղան այս դասախոսութեանց, որոնք իրական հետաքրքրութիւն մը ստեղծեցին:

Փետր. 10ին Փոխ-Տեսուչը Ռուս Ռւսանողաց Քրիստոնէական Շարժումի ակումբին մէջ անդիերէն լեզով խօսեցաւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ աստուածաբարանական աւանդութեան մասին: Ներկայ էին ուսւ եւ անդրիացի Եկեղեցականներ եւ կարեւոր գէմքեր, բացի Փարիզի Ռուսական Ակադեմիայի ուսանողներէն: Հայերէն ալ հինգ հոգի հետաքրքրութեած եւ եղած էին:

Վարդապետը յստակ կերպով ներկայացուց Հայոց Եկեղեցւոյ մէջ Աղքամանդրեան աստուածաբարանութեան յաւերժացման իրողութիւնը: Ներկայացուց Հյո. Եկե-

ղեցւոյ քրիստոսաբանական միականութեան (Ճոնիպմ) ուղիղ վարդապետութիւնը, եւ անկէ հետեւող անոր ուսուցումը եւ դիրքը ներկայացուցչական արուեստի, նըւիրապետութեան եւ «իրական ներկայութեան» վերաբերմամբ:

Նախագահեց ոուս համբաւաւոր աստուածաբան Հայր Ֆլորովաքի, որ ջերմօրէն չորհակալութիւն եւ ուրիշ անդամներ ալ այսպիսի հաւաքոյթներու համար բաղձանք յայտնելէ ետք՝ երկարօրէն բացատրեց կարդմը կէտեր՝ զորս չօշափած էր գասախօսութիւնը: Ներկաներէն շատեր հետաքրքրական հարցումներ ըրբն, ուրանց պատասխանեց դասախոսը:

ՑԱԽԱԿԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ Ն. Ս. ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՒԻՒՅԱԿԻՆ

Փարիզի Պապական Նուիրակին (Նոնս) ցաւակցական այցելութիւն մը տուին Փոխ-Տեսուչը, Եկեղեցւոյ Վալչութեան Փոխ-Ատենապետ Պր. Ա. Կիւլպէնկեան եւ Հոգաբարձութեան Ատենապետ Պր. Յ. Գալլպէնեան՝ Սըրբազան Պապին վախճանման առիթով: Ն. Վ. Նոնսը անձամբ ընդունեցաւ այցելուները, եւ իր ալ փոխադարձ ցաւակցութիւնը յայտնեց Հնդ. Տ. Թորգոմ Պատրիարքը վախճանման առթիւ, զոր անձամբ ճանչցած էր յԵղիպտոս եւ յԵրուսաղէմ:

Փետր. 17ին Ն. Ս. Նոնսը չորհակալութեան այցաքարտ զրկեց Ս. Յ. Մկրտիչ Եկեղեցին:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՊՍԱԿԱՐՄՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐ

Կարեւորութեամբ կը յայտաբարենք Մեր Եկեղեցւոյ բոլոր վիճակայիններուն՝ թէ Մեծ Պահքի ընթացքին, այսինքն Բուն-Բարեկենդրանէն մինչեւ նոր Կիւրակէ Եկեղեցական կանոնով ամուսնութեան պատկ չօրհնուիր: Հետևաբար ամուսնացողները պէտք է սպասեն մինչեւ նոր Կիւրակէ, որ այս տարի կ'իյնայ ապրիլ 16ին:

Ասկէ զատ պատկի համար արդիեալ օրեր են նաեւ.

1. Հինգ տապաւարներու մեռելոցի օրերը:

2. Ս. Ծննդեան, Անուանակոչութեան, Տեառնընդառաջի, Աւետման եւ Համբարձման օրերը:

3. Առաջաւորաց, Վարդապատի, Վերափոխման, Խաչվերացի, Յիսոնակի եւ Ս. Ծննդեան շաբաթապահոց հինգ օրերը:

Ամուսնանալու ծրադիր ունեցողները այս օրերը ի մտի պէտք է ունենան, եւ ամէն հայ-քրիստոնեայ պէտք է յարդէ իր Եկեղեցւոյն կանոնները:

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մի միայն եկեղեցի գալլ կիրակի եւ տօնական օրեւուն, եւ կամ միայն խորհրդակատարութեանց համար եկեղեցի դիմելը բաւական չէ:

Եկեղեցին իր զաւակներուն գործնական, աւելի ճիշդ՝ ներդրմական հետաքրքրութեանը պէտք ունի: Մկըրտութեամբ հայը իր եկեղեցւոյն անդամ կ'ըլլայ, բայց իր անդամութիւնը իրական, տեւական եւ շարունակական ընծայելու համար, իր եկեղեցւոյն գործին պէտք է ուշ գնէ, եւ իբրեւ մարմնի մը անդամ՝ անոր կեանքին հաղորդ ըլլայ, ի պահանջել հարկին գոհողութիւն ալ ընելով անոր համար՝ նա՛խ բարոյական եւ ապա նիւթական կերպով:

Ամէն ճշմարտապէս քրիստոնեայ հայ պէտք է այս կամ այն կերպ մասնակից ըլլայ Եկեղեցւոյ գործին:

Տարեկան կանոնաւոր փոքրիկ տուրքով մը մասնակցած եղիր անոր ծախքերուն, եւ քու բաժինդ քե՛ր անոր աշխատանքներուն, ո՞վ դուն, որ Եկեղեցիդ իբր հողեւոր Մայր կը սիրես, եւ անոր բարիքն ու զօրացումը կը բաղձաս:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՀԵՌԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վերակրուած « ազատամտութեան » անունով (անձիշդ եւ ազիտաւո՞ր վերակրում) կան մեր մէջ որ անխոտիր ուեւէ Եկեղեցի կը դիմեն՝ սուրբ խորհուրդներու (Կնունք, Պատկ, Թաղում, եւն) մատակարարման համար: Ասիկա բոլորովին սիալ է, եւ անհաւատարմութիւն է մեր հողիի Մօրը, Հայ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ նկատմամբ: Իրաւ, միւս Եկեղեցիներն ալ ճշմարիտ Եկեղեցիներ են, բայց մերինք աւելի ճշմարիտ է, մեր հողիին կը խօսի իբրեւ Մեր Ծնողը, եւ վարդապետական եւ ծխական կարդ մը կէտերու մէջ աւելի ուղիղ ճամբու կը հետեւի: Թէիւ միւս Եկեղեցւոյ խորհուրդներն ալ վաւերական են, բայց անոնք տարբերութիւններ ունին մեզմէ՝ որոնք անկարեւոր չեն:

Այս կէտը կը յանձնաբարենք ամէնուն որ ի մտի ունենան, եւ իբենց Եկեղեցին եւ իբենց Սուրբ Հայրերուն Աւանդութեան, Ուսուցումին եւ Կանոններուն պատկառ կենան: Ամէն երկիր ալ աշխարհի մաս կը կազմէ, բայց ամէն ազդի զաւակ՝ իր հայրենիքը կը սիրէ, անո՞ր կը ծառայէ, անո՞ր կը դիմէ, անկէ՛ անանիլ կ'ուզէ: Նոյնն է նաև հայ-քրիստոնեային համար, որուն հոգեւոր հայրենիքը իր Եկեղեցին է:

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՇ ՊԱՀՈՅ ԱՌԹԻՒ

Ա. Եկեղեցւոյ խորհուրդներու մասին:

Հինգարթի օրերը, ժամը 5.30ին
Մարտ 2, 9, 16, 23, 30

Բ. Քրիստոնէական բարոյականի ժամին՝ Լեռան Քարոզը.

Կիրակի օրերը, ժամը 9ին:

Մարտ 5, 12, 19, 26 եւ Ապրիլ 2:

Կը սկսին ճիշդ ժամանակին:

Խօսքէն առաջ՝ կարճ պաշտամունք:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՊԱՇՏԱՄԱՆՑ

(Մեծ Պահոց)

Կիրակի օրեր

Գիշերային եւ առաւտեան ժամ՝ կը սկսի 8.15ին:

Արեւագալ 9.30ին:

Սուրբ Պատարաղ 10.15ին:

Քարոզ 11.15ին:

Հանգատեան ժամ («Եկեղեց») 20.30ին:

Չարաք օրեր

Առաւտեան եւ Ճաշու ժամ 9.15ին:

Երեկոյեան ժամ եւ Հոգեհանդիսուն 16.՝ ին:

Լուր օրեր

Արեւագալի ժամ (ուր օրեր նաեւ Առաւտեան) 9.15ին:

Խաղաղական ժամ 17.՝ ին:

Մ Ա Բ Տ Ի Ե

ՏՕՆԵՐ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՒԱՆՑՆԵՐ

4, Հր. Սրբոցն Կիւրզի Երուսաղիմայ Հայրապետին, միւս Կիւրզի Եպիսկոպոսին, եւ մօրն Աննայի:

Ընթ. Առկ. ԺԱ 2-11: ԵԱՅ. ԿԱ 3-7: Բ ՏՄԲ. Դ

1-8: ՅՎՀ. Ժ 11-16:

5, Կիր. Անառակին:

Ընթ. ԵԱՅ. ԾՊ 11-ԾԵ 13: ԲԿԲ. Զ 1-18: ՂԱՍ.

Ժ 1-32:

11, Հր. Յ. Յովհաննու Երուսաղէմայ Հայրապետին,

եւ Հայրապետին մերոց Յովհաննու Օձնեցւոյն, եւ

Վարդապետացն մերոց Յովհաննու Արոտնեցւոյն եւ

Գրիգորի Տաթեւացւոյն:

Ընթ. Առկ. Ի 6-22: Երմ. Դ 21-24: Բ Կոն. Գ 1-11: Յ Վհ. Թ 39-Ժ 10:

12. Կիր. Տնտեսին:

Ընթ. Եսյ. ԾԶ1-ԾԷ21: Եփս. Դ 17-Ե 14: Ղկս. Ժ 9 1-31:

13. Հր. Ս. Քառասուն Մանկանց Մերաստիոյ:

Ընթ. Իմս. Գ 1-8: Նսմ. Բ 1-4: Եսյ. ԽԳ 1-3: Եփս. Զ 10-18: Մտք. ԺԳ 43-52:

14. Կիր. Դատավորին:

Ընթ. Եսյ. ԿԵ 8-25: Փլպ. Գ 1-Դ 9: Ղկս. ԺԵ 20-ԺԸ 14:

25. Հր. Մ. Գրիգորի Լուսաւորչին Մուսան ի Վիրապն:

Ընթ. Իմս. Ա 15-Բ 22: Միք. Է 7-10: Փլպ. Ա 12-21: Մտք. Ժ 24-28:

26. Կիր. Գայոստեան:

Ընթ. Եսյ. ԿԶ 1-24: Ղկս. Բ 8-Գ 17: Մտք. ԻԲ 34-ԽԳ 38:

ՓԵՏՐՎԱՐԻՆ

Մ Կ Ր Տ Ե Ա Վ Ք

Փարիզի Եկեղեցին

1. Փոքրիկն Մարիամ Վ. Աւետիսեան
2. * Ժիրայր Օ. Անհմեան
3. » Յակոբ Ա. Մալահեան
4. » Նազենի Յ. Գրիգորեան
5. » Ռուբեն Գ. Պարեաքեան
Արնուպիլի Եկեղեցին
6. » Գէորգ Գ. Թօփալեան
7. » Ժիրայր-Կարապետ Թօփալեան
8. » Անայիս Թօփալեան
Ա/Փուրվիլի Եկեղեցին
9. » Սեդա Մ. Պետրոսեան

Պ Ա Ա Կ Ե Ա Լ Ք

Փարիզի Եկեղեցին

1. Պ. Զ. Մութափեան ընդ Օր. Հ. Տամանեանի
2. Պ. Պ. Գալաֆեան ընդ Օր. Մ. Թելլալեանի
3. Պ. Հ. Կէլիփոլեան ընդ Օր. Է. Մոմենեանի
4. Պ. Թ. Պաղտասարեան ընդ Օր. Մ. Մելքոնեանի
5. Պ. Ե. Փափագեան ընդ Օր. Ս. Ժագէի (Ֆիրանտուի)
6. Պ. Պ. Տիրատուրեան ընդ Օր. Մ. Մէնէժէժիլի
7. Պ. Հ. Էնար (Ֆրանսացի) ընդ Օր. Մ. Մանուկեանի

Ն Ն Զ Ե Ց Ե Ա Լ Ք

Փարիզի Եկեղեցին

1. Այրի Տկն. Ի. Խարայէլեան. 75 տրկն. Կ. Պոլսեցի. 1ին
2. Զ. Թոփոյէան. 33 տրկն. Քդեցի. 3ին:
3. Յ. Տարայէան. 55 տրկն. Տրապիզոնցի. 8ին:
4. Տ. Մարտիկեան. 63 տրկն. Ամասիացի. 6ին:
5. Օր. Հ. Կոստանէան. 76 տրկն. Զմիւռնիացի. 8ին:
6. Տկն. Թ. Սոփոկլեան. 55 տրկն. Տէօրք-Եօլցի. 10ին:
7. Օր. Հ. Ասորեան. 19 տրկն. Կ. Պոլսեցի. 21ին:
8. Տկն. Թ. Թագուրեան. 58 տրկն. Կ. Պոլսեցի. 18ին:
9. Օր. Թ. Պալթագարեան. 61 տրկն. Զմիւռնիացի. 21ին:
10. Մ. Ճիտէնէան. 56 տրկն. Սալմասոցի. 18ին:
11. Յ. Թաշնէան. 58 տրկն. Սալմասոցի. 28ին:

Ա/Փուրվիլի Եկեղեցին

12. Փոքրիկ Հ. Փաշայէան. ծնլ. Ալֆորվիլ. 1 տրկն. 1ին:
13. Տկն. Փ. Փափագեան. 61 տրկն. Զէնկիլէրցի. 6ին:

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ Ն Ե Ր

1. Այրի Տկն. Ն. Եազընէանի:
2. Խ. Եւ Մ. Ներսէսեանի:
3. Երցկին Հ. Խոյէանի:
4. Վ. Ահարոննեանի:
5. Վ. Թումաննեանի:
6. Խ. Պոյաննեանի:
7. Ս. Շահիննեանի:
8. Յ. Մարմարնեանի:
9. Յ. Խ. Եւ Բ. Կարապետեաններու:
10. Մ. Աստուրեանի:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ինքնին ձրի է այս թերթը մեր վիճակին մէջ. բայց զայն գնահատողներէն եւ անոր շարունակումը փափառողներէն եկած օժանդակութիւններով կամ նույիառուութիւններով կը յուսանք գոցել անոր ծախքերը: Վճարել կրցողները քիչ կամ շատ բան մը պէտք է տան. չկրցողներն ալ պէտք է կարգան կրցողներուն հաշույն: Ի վիճակի չեղողները թող չեղողուին բաժնեկին զրկել չկարենանուն համար:

Ուսէ գումար զրկելու համար ամէնէն զիւրին եւ ամէնէն աժան կերպն է փոստայի մեր ընթացիկ հաշույն անցրնել զայն, հետեւեալ թիւին ներքեւ.

Chèque Postal c/c Paris 2338-22.